

УДК 614.8

DOI: 10.30838/P.СММ.2415.250918.151.144

МЕТОДИЧНО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ЕВАКУАЦІЇ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

МІТІНА Н. Б.¹, к.т.н., доцентПЛИС М. М.^{2*}, старший викладачПЛИС М. М.^{3*}, викладачРОГАЛЬОВ М. В.⁴, асистентМАЛИНОВСЬКА Н. В.⁵, асистент

¹Кафедра охорони праці та безпеки життєдіяльності, Державний вищий навчальний заклад «Український державний Хіміко-технологічний університет», проспект Гагаріна-8, 49005, Дніпро, Україна, тел. +38 0506 509 199, e-mail: natalimitina0000@gmail.com ORCID ID: 0000-0001-9086-4037

^{2*}Кафедра охорони праці та безпеки життєдіяльності, Державний вищий навчальний заклад «Український державний Хіміко-технологічний університет», проспект Гагаріна-8, 49005, Дніпро, Україна, тел. +38 066 959 37 61, e-mail: mplis1973@gmail.com ORCID ID: 0000-0001-9063-9614

^{3*}Кафедра охорони праці та безпеки життєдіяльності, Державний вищий навчальний заклад «Український державний Хіміко-технологічний університет», проспект Гагаріна-8, 49005, Дніпро, Україна, тел. +38 0995 104 169, e-mail: plisbig@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8127-0077

⁴Кафедра охорони праці та безпеки життєдіяльності, Державний вищий навчальний заклад «Український державний Хіміко-технологічний університет», проспект Гагаріна-8, 49005, Дніпро, Україна, тел. +38 0996 748 995, e-mail: rogalevmv@ukr.net, ORCID ID: 0000-0001-9716-5298

⁵Кафедра охорони праці та безпеки життєдіяльності, Державний вищий навчальний заклад «Український державний Хіміко-технологічний університет», проспект Гагаріна-8, 49005, Дніпро, Україна, тел. +38 0666 540 157, e-mail: natalimalinovska57@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6745-075X.

Мета. Узагальнення діючих нормативно-правових актів з питань планування та організації евакуації в умовах надзвичайних ситуацій. **Методика.** Теоретичні методи дослідження. **Результати.** В ході теоретичного аналізу запропоновано шляхи урегулювання принципів планування та організації проведення евакуації населення в надзвичайних ситуаціях; підкреслено на необхідності більш конкретно означити відповідальних за евакуацію, функції та обов'язки тимчасових органів з евакуації. **Практична значимість.** Робота сприятиме розв'язанню методологічних, методичних та організаційно-практичних завдань щодо планування та організації проведення евакуації населення в умовах надзвичайних ситуацій.

Ключові слова: евакуація; надзвичайна ситуація; положення; методика; нормативні документи.

МЕТОДИЧЕСКИ-ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПЛАНИРОВАНИЯ И ОРГАНИЗАЦИИ ЭВАКУАЦИИ В УСЛОВИЯХ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ

МИТИНА Н. Б.¹, к.т.н., доцентПЛИС М. М.^{2*}, старший преподавательПЛИС М. М.^{3*}, преподавательРОГАЛЕВ М. В.⁴, асистентМАЛИНОВСКАЯ Н. В.⁵, асистент

¹Кафедра охраны труда и безопасности жизнедеятельности, Государственное высшее учебное заведение «Украинский государственный Химико-технологический университет», проспект Гагарина-8, 49005, Днепр, Украина, тел. +38 0506 509 199, e-mail: natalimitina0000@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9086-4037

^{2*}Кафедра охраны труда и безопасности жизнедеятельности, Государственное высшее учебное заведение «Украинский государственный Химико-технологический университет», проспект Гагарина-8, 49005, Днепр, Украина, тел. +38 066 959 37 61, e-mail: mplis1973@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9063-9614

^{3*}Кафедра охраны труда и безопасности жизнедеятельности, Государственное высшее учебное заведение «Украинский государственный Химико-технологический университет», проспект Гагарина-8, 49005, Днепр, Украина, тел. +38 0995 104 169, e-mail: plisbig@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8127-0077

⁴Кафедра охраны труда и безопасности жизнедеятельности, Государственное высшее учебное заведение «Украинский государственный Химико-технологический университет», проспект Гагарина-8, 49005, Днепр, Украина, тел. +38 0996 748 995, e-mail: rogalevmv@ukr.net, ORCID ID: 0000-0001-9716-5298

⁵Кафедра охраны труда и безопасности жизнедеятельности, Государственное высшее учебное заведение «Украинский государственный Химико-технологический университет», проспект Гагарина-8, 49005, Днепр, Украина, тел. +38 0666 540 157, e-mail: natalimalinovska57@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6745-075X.

Цель. Обобщенный анализ действующих нормативно-правовых актов по вопросам планирования и организации эвакуации в условиях чрезвычайных ситуаций. **Методика.** Теоретические методы исследования. **Результаты.** В ходе теоретического анализа предложены пути урегулирования принципов планирования и организации проведения эвакуации населения в чрезвычайных ситуациях; подчеркнута необходимость более конкретно обозначить ответственных за эвакуацию, функции и обязанности временных органов по эвакуации. **Практическая значимость.** Работа будет способствовать решению методологических, методических и организационно-практических задач по планированию и организации проведения эвакуации населения в условиях чрезвычайных ситуаций.

Ключевые слова: эвакуация; чрезвычайная ситуация, положения, методика, нормативные документы

METHODOLOGICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF PLANNING AND ORGANIZATION OF EQUAUTY IN CONDITIONS OF EMERGENCY SITUATIONS

MITINA N, B.¹, *Ph.D. (Tech.), Assoc. Prof.*

PLIS M. M.^{2*}, *Senior Teacher*

PLIS M. M.^{3*}, *Teacher*

ROGALTV M. V.⁴, *Assistant*

MALYNOVSKA N. V.⁵, *Assistant*

¹Department of labour protection and life safety, State higher educational institution "Ukrainian state Chemical technology University, Gagarin Avenue-8, 49005, Dnepr, Ukraine, tel.+38 0506 509 199, e-mail: natalimitina0000@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9086-4037

^{2*}Department of labour protection and life safety, State higher educational institution "Ukrainian state Chemical technology University, Gagarin Avenue-8, 49005, Dnepr, Ukraine, tel.+38 066 959 37 61, e-mail: mplis1973@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9063-9614

^{3*}Department of labour protection and life safety, State higher educational institution "Ukrainian state Chemical technology University, Gagarin Avenue-8, 49005, Dnepr, Ukraine, tel.+38 0995 104 169, e-mail: plisbig@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8127-0077

⁴Department of labour protection and life safety, State higher educational institution "Ukrainian state Chemical technology University, Gagarin Avenue-8, 49005, Dnepr, Ukraine, tel.+38 0996 748 995, e-mail: rogalevmv@ukr.net, ORCID ID: 0000-0001-9716-5298

⁵Department of labour protection and life safety, State higher educational institution "Ukrainian state Chemical technology University, Gagarin Avenue-8, 49005, Dnepr, Ukraine, tel.+38 0666 540 157, e-mail: natalimalinovska57@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6745-075X.

Goal. Improvement of current legal acts on planning and organization of evacuation in emergency situations.

Method. Theoretical methods of research. **Results.** In the course of theoretical analysis, ways of settling the principles of planning and organizing the evacuation of the population in emergencies are proposed; emphasized the need to specify more specifically the evacuation authorities, functions and responsibilities of the temporary evacuation bodies.

Practical significance. The work will contribute to solving methodological, methodological, and organizational-practical tasks related to the planning and organization of evacuation of the population in emergency situations.

Key words: evacuation; emergency situation, regulations, methodology, normative documents

Постановка проблеми

Евакуація, як складова захисту населення від негативного впливу надзвичайних ситуацій, є загальнодержавним завданням, що належить до компе-

тенції органів державної влади, місцевого самоврядування, керівників суб'єктів господарювання. Даний висновок ґрунтується на аналізі основних завдань, визначених Кодексом цивільного захисту (ЦЗ) [6] та Положенням про єдину державну систему ЦЗ [11]. Саме тому важливо, щоб методологічні,

практичні та методичні аспекти планування та організації проведення евакуації були гармонійно поєднані в діючих нормативно-правових актах України.

Аналіз публікацій та нормативно-правових актів

Аналіз стану технічного регулювання заходів щодо евакуації населення в Україні та обґрунтування положень національного стандарту, який би встановлював вимоги до проведення евакуації, як комплексу заходів узгоджених з законодавством України у сфері ЦЗ вітчизняного та міжнародного досвіду зазначено в роботі [9]. Авторами пропонується оптимальний маршрут евакуації населення у разі загрози ураження небезпечними хімічними речовинами з урахуванням переміщення по місцевості з різним рельєфом [2], евакуація із зон радіоактивного забруднення в межах АЕС [1], планування заходів з евакуації населення [8]. Питання практичного характеру, стосовно організації евакуації населення висвітлені в порадниках [13, 14].

Мета роботи

Удосконалення діючих нормативно-правових актів з питань планування та організації евакуації в умовах надзвичайних ситуацій.

Матеріали і методи досліджень

Застосування теоретичних методів дослідження.

Основна частина

Евакуація це організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення [6]. У даному понятті не зазначено куди повинно здійснюватись вивезення населення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження. Тобто повинно було б виголошено, що в безпечний район. Термін *безпечний район* має визначення в проекті [15]: район, населений пункт, територія, зона, в яких не діють уражальні чинники джерела надзвичайної ситуації і які відповідають *вимогам* щодо розміщення та життєзабезпечення евакуйованих. Це визначення можливо вимагає певної редакції але в цілому прийнятне. Інша справа – *вимоги до безпечного району*. Окрім вимоги щодо відсутності небезпек має бути вимога щодо готовності безпечного району забезпечувати життєдіяльність місцевого та евакуйованого населення (розміщення і зберігання матеріальних і культурних цінностей). В умовах воєнного часу бажано, щоб безпечні райони, в виконанні цих вимог, були автономними. Є зауваження і до інших положень цього визначення: виведення чи вивезення.

Якщо перше – *виведення*, то фактично немає легітимного документа стосовно організації евакуації пішки. Порядок [12] стосовно виведення обмежується тільки фразою про *вихідні пункти руху пішки*, а [7] про *евакуацію пішки* пунктом 11: На маршрутах евакуації пішки позначаються місця малих привалів через кожні 1,5 – 2 години руху і великих – на початку другої половини добового переходу. Практика свідчить, що *евакуація пішки* використовується досить часто в реальних умовах загрози здоров'ю (життю) людей, відсутності часу на організацію роботи органів з евакуації: прийняття рішення посадовою особою, яка має на це повноваження, або за ініціативи самих громадян. Не зрозуміло як це розглядати враховуючи документи [6, 7, 12].

В термінах *види евакуації* маємо не відповідність. Так документи з ЦЗ [6, 12] трактують такі види евакуації: обов'язкова, загальна або часткова; тимчасова або безповоротна (разом з тим є редакційні відмінності). Якщо це види евакуації то вони можуть бути при їх використанні або як самостійні або як комбіновані. Але ж *обов'язкова*, як і *загальна* чи *часткова*, можуть бути *тимчасовою* або *безповоротною*. Виникає питання чи можуть бути самостійними видами *тимчасова* та *безповоротна* евакуація? В статті 33, пункт 2 не названо *екстрену евакуацію* як вид, але вводять це поняття в пункті 5. Пояснення термінам *тимчасова*, *безповоротна*, *екстрена* взагалі не дається. Методика [7] тільки ускладнила питання про види евакуації терміном *екстрена евакуація* при *особливості* планування *екстреної евакуації* із зон можливого ураження тим, що про які *особливості* йде мова не зрозуміло. Так, вид *екстрена евакуація* доречний і його слід узаконити для екстремальних ситуацій. Пояснення відповідних термінів може бути таким:

- *екстремальна ситуація* – будь-яка подія, що спричиняє різку зміну нормальних умов з утворенням несприятливих або загрозливих чинників для життєдіяльності людини, напруженості і ризику при реалізації доцільної діяльності в даних умовах;

- *екстрена* (упереджена, завчасна) евакуація – виведення (вивезення) населення із зони екстремальної ситуації в умовах дефіциту часу на проведення попереджувальних заходів щодо впливу на людей факторів ураження. Підставою для прийняття рішення на проведення екстреної евакуації є наявність загрози життю та здоров'ю людей.

За [6] одним із видів забезпечення евакуації є життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях їх безпечного розташування. Терміна *евакуйоване населення* та його визначення в нормативних документах немає. Також відсутній документ, що регламентує *життєзабезпечення евакуйованого населення*. Кодекс ЦЗ [6] регламентує *життєзабезпечення постраждалих*, але немає підстав, щоб вважати вище згадані поняття як рівнозначні.

Положення [6] про те, що умовою для проведення евакуації є загроза життю або здоров'ю людей можна розглядати як теоретичний критерій,

який має набути свого практичного значення шляхом порівняння фактичних показників в умовах надзвичайної ситуації з показниками (критеріями) безпеки (якісні, кількісні) які напрацьовуються заздалегідь і встановлюються як вимога закону або як стандарт держави відповідно до факторів ураження в можливих надзвичайних ситуаціях. Такими критеріями можуть бути час, концентрація (токсична доза) хімічної речовини, показники радіаційного опромінення, безпечні відстані, нормативні умови безпечної життєдіяльності і інше. В діючих документах про евакуацію такі критерії для прийняття рішень щодо початку евакуації у надзвичайних ситуаціях чітко не визначені. В [15] зазначена проблема знайшла своє певне відображення, але залишається тільки проектом. Відповідно статті 21 [6] громадяни України зобов'язані «у разі виникнення надзвичайної ситуації до прибуття аварійно-рятувальних підрозділів вживати заходів для рятування населення і майна». На підставі цього положення, слушно було б в статті 33 до пункту 3 «Рішення про проведення евакуації приймають», мати примітку (у відповідній редакції) стосовно евакуації за ініціативи самих громадян. Планування, забезпечення і проведення евакуації має здійснюватися виходячи з принципу комплексного підходу; принципу завчасного підходу; принципу поєднання евакуаційних заходів з іншими заходами захисту; принципу необхідної достатності і максимально можливого використання реально готових до цього власних сил і засобів відповідного рівня. І всі ці принципи слід поєднувати з принципами високого рівня взаємодії, компетентності, оперативності та відповідальності організаторів проведення евакуаційних заходів. Отже в ході теоретичних досліджень можемо зазначити, що принципи планування та організація евакуаційних заходів в нормативних документах ЦЗ [6, 7, 10-15] не визначено. Але є і інші не менш важливі принципи: пріоритетність заходів (дій), спрямованих на рятування життя та збереження здоров'я людей; виправданість проведення евакуації в медичному, соціально-психологічному та економічному вимірах; високий рівень готовності органів з евакуації, сил та засобів ЦЗ; виправданість ризику та відповідальність органів влади та керівників усіх рівнів, у межах повноважень, за своєчасне і ефективне здійснення евакуації; використання позитивного досвіду (у тому числі і світового) щодо планування і здійснення евакуаційних заходів. Вкрай важливим і необхідним заходом є принцип перспективного планування евакуації, яке повинне ґрунтуватись і відповідати вимогам законодавства та характеру можливих надзвичайних ситуацій на відповідних територіях чи суб'єктах господарювання. Це актуально для України особливо в умовах децентралізації органів влади. Оскільки планування евакуації фактично завжди є перспективним доцільно враховувати його залежність від груп міст та категорії об'єктів національної економіки з ЦЗ та цивільної оборони, зону-

вання території за можливою дією засобів масового ураження, вторинних факторів ураження, а також від характеру і масштабів можливих аварій і катастроф техногенного характеру [3-5], особливо положення про *безпечний район* та *зонування територій* в аспекті забезпечення завдань евакуації населення із небезпечних зон на основі транспортної інфраструктури та автономних інфраструктурних ресурсів, обслуговування евакуйованого населення в межах територій його розміщення [5, 12] і узгодження з планом основних заходів цивільного захисту на відповідний рік; планом реагування на надзвичайні ситуації; планом цивільного захисту на особливий період [10, 11]. Безпідставно, на наш погляд, не враховувати і виробничо-територіальний принцип евакуації (чи два окремих: виробничий та територіальний), особливо коли мати на увазі планування заходів з евакуації при загрозі (виникненні) збройних конфліктів.

Сучасні нормативно-правові акти в сфері ЦЗ проблему використання особистого транспорту при евакуації населення залишають осторонь, якщо не враховувати зауваження [12]: для проведення загальної евакуації залучаються додатково транспортні засоби суб'єктів господарювання та громадян (п. б). Сьогодні в складі державних автогосподарств залишилася відносно мала частина транспорту. Значна його кількість належить невеликим організаціям і приватним особам, що в свою чергу серйозно ускладнює керування ним. Слід зазначити, що системи ЦЗ багатьох країн вже багато років, з метою проведення евакуації, доволі успішно використовують особистий транспорт своїх громадян і їх нерухомість. Організоване залучення такого транспорту вимагає створення ефективної керуючої структури яка змогла б організувати облік всього транспорту певної території, незалежно від його належності, і можливість керувати використанням цього транспорту при проведенні евакуаційних заходів. До практичного втілення принципу самостійної евакуації, в його широкому розумінні, ми ще не готові, але мету, зокрема в межах об'єднаних територіальних громад під час їх формування, ставити необхідно. Щодо організаційної сторони планування евакуації за [12] «Комісії з питань евакуації *відповідають* за планування евакуації на відповідному рівні...». Наскільки це вірно не зрозуміло, якщо виходити з того, що такі комісії є *тимчасовими органами*. Також не зазначені необхідні повноваження для технічного виконання комісії, щоб залучити (право вимагати) до планування як посадових осіб, так і відповідні документи. Єдиний керівний документ на відповідному рівні це *Положення про роботу тимчасових органів з евакуації*, яке затверджується керівником, що створює ці тимчасові органи з евакуації. Пропонуємо внести зміни в текст [6] в частині повноважень суб'єктів цивільного захисту (розділ III) стосовно планування евакуації та організації її проведення за рахунок слова *відповідальність*, тобто: «відповідальність за планування

евакуації та її проведення несе...» і далі по тексту для відповідного органу виконавчої влади та місцевого самоврядування. Тобто комісії з питань евакуації та інші тимчасові органи з евакуації відповідних рівнів мали чіткі повноваження щодо своїх функцій та організаційно – методичного забезпечення своєї діяльності в неоднакових режимах роботи при різних надзвичайних ситуаціях, які можливі на даній території (суб'єкт господарювання).

Висновки

На підставі теоретичних узагальнень діючих нормативно-правових актів з питань планування та організації евакуації в умовах надзвичайних ситуа-

цій запропоновано:

- коригування методики проведення евакуації пішими колонами;
- формулювання термінів *види евакуації*;
- використовувати можливості держави та населення при самостійній евакуації з урахуванням особливостей регіону та характеру надзвичайної ситуації;
- необхідність призначення відповідальних за евакуацію;
- уточнення функцій та обов'язків тимчасових органів з евакуації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грибан К. В. Состояние проблемы зонирования вокруг АЭС. / К.В. Грибан, В. И. Богорад, А. В. Носовский, А. Ю. Слепченко // Ядерна та радіаційна безпека. – 2015. – №1(65). – С. 26-29.
2. Беляев В. Ю. Нахождение оптимального маршрута эвакуации населения в случае угрозы аварии на химически опасных объектах / В. Ю. Беляев, А. М. Яковлев // Проблемы надзвичайних ситуацій: 36. наук. пр. – 2014. – Вип. 20. – С. 21-27.
3. ДБН В.1.2-4-2006 Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) – К.: Мінбуд України, 2006. – 36 с.
4. ДСТУ Б А.2.2-7:201X Проектування інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у складі проектної документації об'єктів (проект, друга редакція) – К.: Мінрегіон України, 201X. – 41 с.
5. ДСТУ-Н Б В.1.1-19:2013 Настанова з виконання розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у містобудівній документації на мирний час – К.: Мінрегіон України, 2014. – 62 с.
6. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – Офіц. вид. – Київ: Парлам. вид-во, 2013. – № 34-35. – ст.458
7. Методика планування заходів з евакуації – Наказ МВС України від 10.07.2017 р. №579, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01.08.2017 за № 938/30806. – К.: Мінюст України, 2017. – 11 с.
8. Мітіна Н. Б. Евакуаційні заходи як спосіб захисту населення в надзвичайних ситуаціях / Н. Б. Мітіна, М. М. Плис, М.М. Плис, М. В. Рогольов, Н. В. Маліновська / Збірник наукових праць Придніпровської державної архітектурно-будівельної академії. Серія: БЖД. – Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2016. – Вип. 93. – 191-196.
9. Невінчаний О. В. Проблеми та шляхи удосконалення технічного регулювання заходів щодо евакуації населення у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій/ О. В. Невінчаний, С. С. Замислов. // Науковий вісник – УкрНДІПБ, 2014. – №1(29). – С. 85-87.
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.03.2018 р. № 223 «Про затвердження плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня» – К.: Офіційний вісник України, 2018 р. – № 12. – С. 740.
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 р. № 11 «Про затвердження положення про єдину державну систему цивільного захисту» – К.: Офіційний вісник України, 2014 р. – № 8. – С. 245.
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 № 841. «Про затвердження порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення, або виникнення надзвичайних ситуацій» – К.: Офіційний вісник України, 2013 р. – № 66. – С. 2389.
13. Практичний poradnik z realizacii osnovnih zakhodiv civil'nogo zaxistu v umovah reformuvannya misceвого самоврядування та територіальної організації влади в Україні / [М.В. Білошицький, О.Я. Лещенко, В.І. Мазуренко, М.О. Маюров, В.М. Михайлов, А.М. Мул, Н.М. Романюк]; за заг. ред. П.Б. Волянського. К.: ІДУЦЗ, 2016. – 64 с.
14. Практичний poradnik z organizacii civil'nogo zaxistu v territorial'nih hromadah – К., 2017. – 60 с.
15. Проект ДСТУ Безпека у надзвичайних ситуаціях. Евакуація населення. Загальні положення – К.: Офіційне видання, 201X. – 39 с.

REFERENCES

1. Griban K.V. (2015) The state of the problem of zoning around NPP. V: Bogorad V.I., Nosovsky A.V. *Yaderna ta radiatsiyna bezpeka [Nuclear and Radio Safety]*, no1 (65), pp. 26-29.
2. Belyaev V.Yu., (2014) Finding the optimal route for the evacuation of the population in case of a threat of an accident at chemically hazardous object. V: Yakovlev A. M. *Problemy nadzvychnykh sytuatsiy. [Problems of the most advanced situations]*, no. 20., pp. 21-27.
3. State building codes of Ukraine V.1.2-4-2006 Engineering-technician events to civil safety (civil defense), Kyiv, *Ministry of Building of Ukraine*.
4. State standard of Ukraine В А.2.2-7: 201X Project engineering and technical call-outs to civilians (civil defense) at the warehouse of the project documentation (project), Kyiv, *Ministry of Ukraine*.
5. State standard of Ukraine -N B В.1.1-19: 2013 (2014) Attitude with the implementation of the section of civil engineering and technical measures (civil defense) in urban planning documentation for peacetime, Kyiv: *Ministry of Ukraine*.
6. The Code of Civil Order to Ukraine (2012, October) No. 5403-VI. *Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*. Kyiv: Parlamentske vydavnytstvo.
7. Methods of planning a visit from the evacuation. Order of the AIM of Ukraine (2017 July). №579, Kyiv: *Ministry of Justice of Ukraine*.

8. Mitina N. B. (2016) Evacuation measures as a way of protecting people in emergencies V: Plis M.M., Plis M.M., Rogalov M.V., Malinovska N.V. *Zbirnyk naukovykh prats' Prydniprovskoyi derzhavnoyi arkhitekturno-budivel'noyi akademiyi. Seriya: BZHD [Collection of scientific works of Pridneprovsk State Architectural and Construction Academy. Series: safety of life.]*, no. 93, pp.191-196.
9. Nevnanchiy O.V. (2014) Problem and concealment of technical regulation of the evacuation of the population at the expense of emergency situations V: O.V. Nevnanchiy, S. S. Zamislov. [*Science Bulletin, UkrNDIPB*], No. 1 (29), pp. 85-87.
10. Thesis to the Cabinet of Ministers of Ukraine from 14.03.2018 p. № 223 (2018) "About the hardening of the response plan on the supervision of the situation of the state power". Kyiv: *Office Secretary of Ukraine*, no. 12, p. 740.
11. Thesis to the Cabinet of Ministers of Ukraine of January 09, 2014 № 11 (2014) "About the consolidation of the position of the single power system of civil safety", Kyiv: *Official Secretary of Ukraine*, no. 8, p. 245.
12. Thesis to the Cabinet of Ministers of Ukraine from 10.30.2013 No. 841. (2013) "About the hardening of the evacuation at different times of the emergency of the most advanced situations" - Kyiv: *Official messenger Ukraine*, no. 66, p. 2389.
13. P.B. Volyansky ed (2016) Practical comrade from the real world of the main civil protection in the minds of the reform of the local self-marriage and territorial organization of the authorities in Ukraine
14. Practical photographer from the civil organization in the territorial communities (2017), Kyiv. 60 p.
15. Project State building codes of Ukraine Safety at the most advanced situations. Evacuation population. Kyiv: *Official edition*, 201X. - 39 p.

Надійшла до редколегії 3.10.2018 р.